

Yoel Kitobi va Laodikeyadagi Yettinchi kun Adventistlar Jamoati — O'n oltinchi

Jeff Pippenger

2025-12-22

O'n oltinchi raqam

Asosiy mavzuga o'tishdan oldin bunchalik ko'p so'z ishlatganim uchun oldindan uzr so'rayman. Men Yo'el kitobini bevosita ko'rib chiqayotganimizda qo'llamoqchi bo'lgan mantiqning muhim qismlari bo'lgan ayrim bashoratli yo'nalishlarni o'z o'rniga qo'ymoqchiman. Men bundan avval Yo'el kitobida “kesib tashlanmoq” deb tarjima qilingan ibroniycha so'z o'z ildizlarini Ibrohim davrida ahdni tasdiqlashning qurbonlik usulidan topishini zikr etgan edim.

Ey mastlar, uyg'oninglar va yig'langlar; ey sharob ichuvchilarning barchasi, faryod qilinglar, yangi sharob tufayli; chunki u og'zingizdan uzib qo'yildi. Yoel 1:5.

Ibroniycha “cut off” so'zi H3772 bo'lib, u ibtidoiy o'zakdir va “(biror narsani) kesmoq (ajratib tashlamoq, qulatmoq yoki bo'lib yubormoq); majozan yo'q qilmoq yoki yutib bitirmoq; xususan ahd tuzmoq (ya'ni ittifoq yoki kelishuv tuzmoq, aslida tanani kesib, bo'laklari orasidan o'tish orqali)” degan ma'noni anglatadi.

Men anglaymanki, “kesib tashlanmoq” so'zining Strong lug'atidagi ta'rifi uni grammatik ma'noda “ibtidoiy o'zak” deb ataydi. Shunday bo'lsa-da, ahd va Ibrohim bilan bog'liq bo'lgan kesish, ahdning nuri o'sha so'zga bog'langanini va bu nur o'zining ibtidoiy tarixiy o'zagida namoyon etilganini ko'rsatadi. Ahd tarixiga doir “kesish” uning ibtidoiy o'zaklariga asoslangan bashoratli ramzdir, va u grammatik jihatdan ham ibtidoiy o'zak sifatida belgilangan.

Beshinchi oyatdagi bayonot nafaqat ularda “yangi sharob” bilan ifodalangan kechg'i yomg'ir xabari yo'qligini ko'rsatadi, balki ular o'sha zahoti va o'sha yerning o'zidayoq Xudoning ahd xalqi sifatida — o'zlarining “ibtidoiy ildizlari”ni Ibrohimga borib taqaladigan ahd xalqi sifatida — rad etilganlarini ham bildiradi.

Qirq yil davomida sahroda halok bo'lgan avlod o'zining ibtidoiy ildizlarini ko'p xalqlarning otasi degan ma'noni anglatuvchi Ibrohimga borib taqardi. Yoshuo bilan birga Va'da qilingan Yurtga kirgan avlod ham o'zining ibtidoiy ildizlarini Ibrohimga borib taqardi. Masihni xochga mixlagan yahudiylar o'zlarining ibtidoiy ildizlarini Ibrohimga borib taqardilar. Zulmat Asrlaridan chiqqan va keyin 1844-yilda Xudoning tanlangan ahd xalqi sifatida sinovdan o'tkazilib, chetlab o'tilgan protestantlar o'zlarining ibtidoiy ildizlarini Ibrohimga borib taqardilar. 1844-yil 22-oktabrda Eng Muqaddas Joyga kirgan millerit Filadelfiya harakati o'zining ibtidoiy ildizlarini Ibrohimga borib taqardi. 1863-yilda Yerixoni qayta qurgan millerit Laodikeya harakati o'zining ibtidoiy ildizlarini Ibrohimga borib taqardi. Tez orada keladigan yakshanba qonuni paytida Rabbimizning og'zidan tuflab chiqarib yuboriladigan Laodikeya Yettinchi kun Adventistlar jamoati o'zining ibtidoiy ildizlarini Ibrohimga borib taqardi. O'sha avlodlarning barchasi uzumzor haqidagi masalni bajargan yoki bajaradi.

Yoil kitobidagi mastlar uygʻonganlarida, ular Xudoning xalqi sifatida rad etilganini va ularda keyingi yomgʻirning xabari yoʻqligini anglaydilar. Shunda buning aksi ham toʻgʻri boʻladi. Yoil “shon-shuhrat tojlari”ni kiyganlar deb taʼriflaganlar esa, ahdga kiradilar, muhrlanadilar va nazr qurbonligi sifatida koʻtariladilar. Xudo bilan tanlangan xalq oʻrtasidagi ilk tasdiqlangan ahd ham ayni oʻsha “kesish” bilan boshlangan edi; bu “kesish” Xudoning xalqining yakuniy qurbonligida namoyon boʻladi va u yakshanba qonunidan boshlanadi. Bu kesish bugʻdoy bilan begona oʻtlarni ajratishdir. Begona oʻtlar rad etilib, olovga tashlanadi, bugʻdoy esa Pentikostning birinchi hosili boʻlgan bugʻdoy nazri sifatida bogʻlab yigʻiladi va soʻng “avvalgi yillardagidek” koʻtariladi.

Ibrohimning ahdini ifodalaydi deb odatda koʻrsatiladigan toʻrtta joy bor. Ibtido kitobining oʻn ikkinchi bobida Ibrohim “chaqiriladi” va undan buyuk bir xalq yaratish haqidagi vaʼda beriladi. Bu ahdning bir qismi emas, balki vaʼdaning chaqiruvidir. Oʻsha paytda uning ismi Abram edi, chunki ahdiy munosabatning ramzlaridan biri ismning oʻzgartirilishidir. Abramning ismi ahdning toʻrtta bosqichidan uchinchisida oʻzgartiriladi.

Chunki Xudo Ibrohimga vaʼda qilganida, Oʻzidan ulugʻrogʻi bilan qasam icha olmagan uchun Oʻzi bilan qasam ichdi, deb aytdi: “Albatta, Men seni barakali qilaman va seni koʻpaytirib koʻpaytiraman.” Shunday qilib, u sabr-toqat bilan chidagach, vaʼdaga erishdi. Zero, odamlar oʻzlaridan ulugʻrogʻi bilan qasam ichadilar; va tasdiq uchun ichilgan qasam ular uchun har qanday nizoga yakun yasaydi. Shuning uchun Xudo, vaʼda vorislariga Oʻz maslahatining oʻzgarmasligini yanada moʻl-koʻlroq koʻrsatishni istab, uni qasam bilan tasdiqladi. Toki Xudoning yolgʻon gapirishi imkonsiz boʻlgan ikki oʻzgarmas narsa orqali, oldimizga qoʻyilgan umidni mahkam tutish uchun panoh izlab qochgan bizlar kuchli tasalliga ega boʻlaylik. Bu umid biz uchun jonning langaridaydir — ham ishonchli, ham mustahkam — va u pardaning ichkarisiga kiradi. Oʻsha yerga biz uchun peshqadam boʻlib Iso kirgan boʻlib, U Malkisidqi tartibi boʻyicha abadiy Oliy Ruhoniy qilingan. Ibroniylarga 6:13–20.

Chaquiruv Xudoning Abramga bergan vaʼdasi edi, va U undan keyin kelgan “qasam” bilan ikkinchi guvohlikni berdi. Undan keyin kelgan “qasam” uch qismli edi. Birinchi qadam boʻlgan vaʼda chaqiruvdan soʻng, ikkinchi, uchinchi va toʻrtinchi qadamlar Xudoning tanlangan xalq bilan tuzgan haqiqiy uch qismli ahdidir. Ibtido 15-bobda Xudo ahdni tantanali ravishda “kesadi” (oʻrnatadi): bu hayratomuz marosimda boʻlingan hayvonlar orasidan faqat Xudoning Oʻzi oʻtadi va Ibrohimning avlodiga yerni shartsiz vaʼda qiladi. Vaʼda qilingan Yer ikki daryo orasidagi yurt sifatida tasvirlangan edi: Misr daryosi va Furot daryosi. Uch qismli ahdning birinchi qadami ikki daryoning bashoratli ramziyligiga va shu ramzga bogʻliq boʻlgan barcha narsalarga toʻgʻridan-toʻgʻri ishora qiladi. Vahiy Ulai va Xiddeqel daryolarini hozir amalga oshish jarayonida boʻlgan voqealar sifatida koʻrsatganida, bu ikki daryo Abramning bashoratida oldindan timsollangan edi. Manzara Abramning ikki daryosi orasidadir; ular Doniyorning ikki daryosi bilan birlashtirilganda toʻrt daryo boʻladi, chunki Masihning ovozi koʻp suvlarning ovozidir.

Oʻsha kuni Egamiz Abram bilan ahd tuzib, dedi: “Sening zurriyotingga Men bu yerni berdim: Misr daryosidan to buyuk daryogacha, yaʼni Furot daryosigacha: qiniylar, qinaziylar, qadmoniylar, xetlar, periziylar, refoimlar, amoriylar, kanʼoniylar, girgoshiylar va yobusiylar yurtini.” Ibtido 15:18–21.

Abramga va'da qilingan yurt butun dunyo edi; u oxirgi kunlarda o'nta podshoh orqali ifodalanadi, holbuki ahdning dastlabki kunlarida u podshohlar emas, balki o'nta qabila sifatida sanab o'tilgan edi. Bir yuz qirq to'rt ming kishi butun dunyo bilan to'qnashuvda bo'ladi. Shundan so'ng dunyo Vahiy kitobining o'n yettinchi bobidagi qirmizi rangli fohishaning boshqaruvi ostidagi yagona jahon hukumati tomonidan yakshanba ibodatini majburan joriy etish sinovi jarayoniga jalb qilinadi; u yer yuzining o'nta podshohi ustidan hukmronlik qiladi. Abram bilan birga mahluqning surati orqali ifodalangan jamoat va davlat ramzi Misr daryosi — davlat siyosatining ramzi — hamda Bobil daryosi — jamoat boshqaruvining ramzi — orqali ko'rsatilgan.

Bu voqealardan keyin Egamizning kalomi Abramga vahiyda kelib, dedi,

Qo'rqma, Abram: Men sening qalqoningman va nihoyatda buyuk mukofotingman.

Ibrohim dedi: "Ey Rabbii Xudo, men farzandsiz ketayotgan ekanman, menga nima berursan? Mening uyimning boshqaruvchisi esa mana shu Damashqlik Eliezerdir". Va Ibrohim dedi: "Mana, Sen menga zurriyot bermading; va, qaraginki, uyimda tug'ilgan biri menga merosxo'r bo'lmoqda". Va mana, Egamizning kalomi unga kelib, dedi:

Bu sening vorising bo'lmaydi; balki o'z pushtingdan chiqadigan kishi sening vorising bo'ladi. So'ng Uni tashqariga olib chiqib, dedi: "Endi osmonga boqib, agar sanay olsang, yulduzlarni sana". Va unga dedi: "Sening zurriyoting ham shunday bo'ladi".

U esa Egamizga ishondi; va U buni unga solihlik deb hisobladi. Va U unga dedi,

Men seni Xaldeylarning Uri shahridan olib chiqqan, bu yerni senga meros qilib berish uchun olib chiqqan Egangman.

Va u dedi: Ey Rabbii Xudo, uni meros olishimni nimadan bilayin? Va U unga dedi,

Men uchun uch yoshli bir urg'ochi sigirni, uch yoshli bir echkini, uch yoshli bir qo'chqorni, bir g'urakni va bir yosh kaptarni ol.

U bularning hammasini olib, ularni o'rtasidan ikkiga bo'ldi va har bir bo'lakni bir-birining ro'parasiga qo'ydi; ammo qushlarni bo'lmadi. Yirtqich qushlar jasadlar ustiga qo'nganida, Abram ularni haydab yubordi. Quyosh botayotgan paytda, Abramning ustiga qattiq uyqu tushdi; va mana, uning ustiga buyuk zulmat dahshati cho'kdi. Va U Abramga dedi,

Shuni aniq bilgin: zurriyoting o'zlariniki bo'lmagan yurtda g'arib bo'ladi, ularga xizmat qiladi; va ular to'rt yuz yil davomida zulm tortadilar. Va ular xizmat qiladigan o'sha xalqni ham Men hukm qilurman; shundan keyin esa ular katta boylik bilan chiqib ketadilar.

Va sen tinchlik ichida ota-bobolaring huzuriga ketursan; yaxshi qarilikda dafn qilinursan.

Ammo to'rtinchi avlodda ular yana bu yerga qaytib keladilar, chunki Amoriylarning gunohi hali to'lib yetgani yo'q.

Quyosh botib, qorong'ulik tushganda, mana, tutunli o'choq va yonib turgan mash'al o'sha bo'laklarning orasidan o'tib bordi. Ibtido 15:1–17.

Kechasi olov ustuni va kunduz kuni bulut ustuni sifatida Muso hamda Isroil o'g'illariga yo'l ko'rsatadigan Zot o'sha "kesilgan" bo'laklar orasidan tutayotgan o'choq va yonib turgan mash'al sifatida o'tdi.

Egamiz ularga yo'l ko'rsatish uchun kunduzi bulut ustuni ichida, kechasi esa ularga yorug'lik berish uchun olov ustuni ichida ularning oldidan bordi, toki ular kechayu kunduz yura olsinlar. U kunduzi bulut ustunini ham, kechasi olov ustunini ham xalq oldidan olmadi. Chiqish 13:21, 22.

Yonib turgan chiroq va tutayotgan o'choq bulut yoki olov ustunining timsoli edi hamda Xudoning Abram bilan ahdni o'rnatishiga daxldor bo'lgan uch bosqichning birinchi bosqichidagi bashoriy unsurini ifodalaydi. Bob "Qo'rqma" degan so'zlar bilan boshlanadi, chunki birinchi farishtaning xabari — Xudodan qo'rqishdir; va Abram kabi Xudodan qo'rqadiganlar Xudodan qo'rqishga muhtoj bo'lmaydilar. Qo'rquvning ikki turi bor, chunki odamlarning ham ikki toifasi bor.

Ahdga oid parchada keyinroq Abram Xudoga ishondi va bu unga solihlik deb hisoblandi. Uch farishta Muqaddas Ruhning ishiga muvofiq keladi; Yuhanno ta'lim berganidek, Muqaddas Ruh uch narsa haqida ishontiradi: gunoh, solihlik va hukm. Bu xususiyatlar uch farishtaga mos keladi; shunday ekan, ahdga oid parchada Xudodan qo'rqish bayon etilgach, keyin ikkinchi bosqich bo'lgan solihlik aniqlanadi, so'ngra esa hukm e'loni keladi; bu Muqaddas Ruhning uchinchi ishi va uchinchi farishtaning xabaridir. Ahdning birinchi bosqichi birinchi farishtaning xabarini timsol qilgan edi, u esa har doim barcha uch xabarning fraktali hisoblanadi. Ahd jarayonining uch bosqichi Vahiy kitobining o'n to'rtinchi bobidagi uch farishtani ifodalaydi.

Abram ikkinchi farishtani belgilagan holda solih deb sanalgandan so'ng, u qurbonlik tayyorlaydi, chunki qurbonlik hukmning uchinchi bosqichidan sal oldin tayyorlanadi. O'sha qurbonlik Malaki uchdagi levilarning bayroq sifatida ko'tariladigan qurbonligini ifodalaydi. Musoning hayotidagi qirq yillik uch davr uch farishtaning xabarlarini ifodalaganidek, Musoning dastlabki qirq yili uch farishta xabarining barcha uch bosqichini o'z ichiga oladi.

Musoning guvohligi boshlanadigan joy — uning ota-onasining Xudodan qo'rqishi bilan, (birinchi qadam), undan keyin esa ko'zga ko'rinadigan sinov keladi. Ikkinchi qadam ko'zga ko'rinadigan sinovni o'z ichiga oladi; xuddi Doniyor kitobining birinchi bobida bo'lgani kabi, Doniyor avval Xudodan qo'rqib, Bobil taomini yeyishni rad etdi, so'ngra esa uning jismoniy qiyofasiga qarab sinovdan o'tkazildi. Keyin Doniyor uchun, uch yil o'tgach, bu shimol podshohining va yakshanba qonunining timsoli bo'lgan shoh Navuxadnazar tomonidan uchinchi sinov edi, bu esa uchinchi farishtaning xabaridir.

Musoning ota-onasi Xudodan qo'rqib, uni suv ichidagi bir sandiqqa soldi, Fir'avnning qizi esa vaziyatni ko'rishga yo'naltirildi, so'ng bolani qutqarish foydasiga hukm chiqardi. Musoning hayotining boshlanishi Xudoning insoniyat bilan tuzgan ahdining bir tasviri edi, keyin esa Xudo Muso orqali ham insoniyat orasidan tanlab olingan bir xalq bilan ahd tuzdi. Nuhning insoniyat bilan bo'lgan ahdi buyuk olomonni ifodalaydi, Musoning tanlangan xalq bilan bo'lgan ahdi esa yuz qirq to'rt mingdir. Abram ahdni tasdiqlash uchun keltirishi lozim bo'lgan qurbonlik Nuh ahdining timsolini o'zida mujassam etgan edi; xuddi shuningdek, asrlar o'tib Abramning

bashoratini bajo keltirgan Muso ham shunday edi.

Qurbonlik besh xil hayvondan iborat edi: uch yoshli g'unajin, uch yoshli urg'ochi echki, uch yoshli qo'chqor, bir toshbaqa kaplar va bir yosh kabutar. Qushlar butunligicha qoldirildi, g'unajin, qo'chqor va urg'ochi echki esa ikki bo'lakka "bo'lindi". Bu qurbonlik oxirgi kunlarda insoniyat uchun ko'rinadigan bir sinov sifatida bir bayroqning ko'tarilishini timsollaydi. Fir'avnning qizi uchun ko'rinadigan belgi sandiq ichidagi go'dak Muso edi. Sandiq kema-dagi sakkiz jon orqali ramziy ifodalangan. "Sakkiz" soni bir yuz qirq to'rt minglik bayroqning bashoratli xususiyatlaridan biri sifatida belgilangan. Besh hayvon qurbonligini nazarda tutib, uchtasini yarmiga bo'lsangiz, qurbonligingiz Nuhda timsollangani kabi sakkiz bo'lakdan tashkil topadi, so'ngra bu Abramning qurbonligida tasdiqlanadi.

Xudo buyurganidek bo'lib bo'lingan o'sha besh hayvon "sakkiz" sonini ifodalaydi va shu tariqa ular kema ustidagi "sakkiz" jon orqali timsol qilingan, dunyo oxiridagi o'sha jonlarni ifodalaydi. Ibrohimning uch qismli ahdining ikkinchi bosqichi bo'lgan sunnat alomati tug'ilgandan keyin "sakkizinchi" kuni ado etilishi kerak edi; bu marosimning o'rnini esa Masihning "sakkizinchi" kuni sodir bo'lgan tirilishini timsollovchi suvga cho'mish egalladi. "Sakkiz" soni Nuhning ham, Musoning ham ahdlarining muqarrar xususiyatidir va ular bayroq hadyasi sifatida ko'tariladigan hamda yettidan bo'lgan "sakkizinchi" bo'lmish bir yuz qirq to'rt mingni timsollaydi.

O'sha besh hayvon kema-dagi "sakkiz" orqali timsollangan besh dono bokirani ifodalaydi; ular o'limni ko'rmasdan eski dunyodan yangi dunyoga o'tadilar.

Abramning qurbonligi pok qurbonlik edi, chunki qurbonlikdagi barcha hayvonlar pok hayvonlar edi va ular birgalikda butunlay kuydiriladigan qurbonliklar uchun ishlatiladigan asosiy hayvonlarni ifodalaydi. Birinchi farishtaning xabari Yaratuvchiga sajda qilish amrini o'z ichiga oladi, va Muso davrida Abramning bashorati bajo bo'lganda joriy etilishi kerak bo'lgan ma'bad xizmati uchun asosiy qurbonlik hayvonlari sajda qurbonliklari sifatida ko'rsatilgan bo'lib, ayni paytda Yaratuvchiga sajda qilishga da'vat etuvchi birinchi farishtaning chaqirig'ini ham timsollaydi.

O'n sakkizinchi oyatda aniq qilib shunday deyiladi: "O'sha kuni Egamiz Abram bilan ahd tuzdi." Bu Vahiy kitobining o'n to'rtinchi bobidagi uch farishtani timsollovchi uch qadamning birinchisini belgilaydi. Ibtido o'n beshinchi bobidagi ahd bosqichi Vahiy o'n to'rtinchi bobidagi birinchi farishtaning xabarini ifodalaydi; undan keyin esa Ibtido o'n yettinchi bobida uchraydigan Abram ahdining ikkinchi bosqichi bilan timsollangan ikkinchi farishta keladi.

Ikkinchi qadamda Abramning ismi Ibrohimga o'zgartiriladi. Abram "ota ulug'langan" degan ma'noni anglatadi, Ibrohim esa "ko'p xalqlarning otasi" degan ma'noni anglatadi. Abramning chaqirilishida buyuk bir xalq bo'lish va'dasi berilgan edi, biroq bu va'da Abramning ismi o'zgartirilmaguncha tasdiqlanmadi. Shundan so'ng u tanlangan ahd xalqining birinchi otasiga aylandi. Keyingi qadam uchinchi farishtaning xabarini timsolladi, chunki Ibrohim Ishoqni qurbon qilish borasida sinovdan o'tkazildi; bu xochning timsoli edi, u 1844-yil 22-oktyabrning timsoli edi, u esa yakshanba qonunining timsolidir — bu uchinchi farishtaning xabaridir. O'sha uchinchi ahd qadami 1844-yilning yigirma ikkinchi oktyabrida amalga oshdi va u Ibtido yigirma ikkinchi bobda bayon etilgan.

Ikkinchi qadamda, ya'ni ikkinchi farishtaning xabarida, Ibrohimning ismi o'zgartirilgan joyda, sunnat marosimi ahd xalqining va ularning Xudo bilan bo'lgan munosabatining "belgisi" sifatida o'rnatiladi. Xudoning xalqi ikkinchi farishtaning xabari tarixida muhrlanadi. Ular yakshanba qonuni bilan ifodalangan uchinchi farishtaning xabarida bayroq singari ko'tariladi, biroq ular yakshanba qonunidan sal oldingi davrda muhrlanadi; bu esa Millerchilar tarixida 1844-yil 22-oktabrda eshik yopilishidan sal oldingi davrga to'g'ri keladi.

Xuddi shu holat 2300 yillik bashoratni boshlab bergan Bobildan chiqish haqidagi uch farmonga ham taalluqlidir; bu bashorat 1844-yil 22-oktabrda uchinchi farishtaning kelishi bilan yakunlandi. Ma'bad birinchi farmondan keyin, ammo uchinchi farmondan oldin, ikkinchi farmon tarixida bitkazildi. Poydevorlar birinchi farmon davrida qo'yildi, ma'bad binosi esa ikkinchi farmon tarixida tugallandi. Miloddan avvalgi 457-yildagi uchinchi farmon 2300 yilni boshlab berdi, ayni farmonning o'zi esa yahudiylarga milliy suverenitetni qaytardi. Uchinchi waymarkda bir shohlik barpo etiladi; bu uchinchi farmondagi milliy suverenitetning tiklanishi va yakshanba qonuni paytida zafar qiluvchi jamoatning bir bayroq sifatida ko'tarilishi orqali ifodalanadi.

Uchinchi farmon 1844-yil 22-oktabrda uchinchi farishtaning nikohga kelishini timsolladi. Kelin o'zini nikoh paytida emas, balki nikohdan oldin tayyor qiladi. Bir yuz qirq to'rt ming kishining muhrlanishi yakshanba qonunidan sal oldin, bashoratda yirtqichning surati sinovi sifatida ifodalangan vaqt davrida amalga oshiriladi. Bizga ma'lum qilinishicha, yirtqichning surati sinovi inoyat eshigi yopilishidan oldin biz o'tishimiz lozim bo'lgan sinovdir.

"Rabbiy menga yirtqichning surati sinov muddati yopilishidan oldin barpo etilishini ravshan ko'rsatdi; chunki bu Xudoning xalqi uchun ulug' sinov bo'lib, aynan shu orqali ularning abadiy taqdiri hal qilinadi. Sizning nuqtai nazarangiz shu qadar chalkash va o'zaro nomuvofiqliklar qorishmasidan iboratki, undan juda ozchilik aldanadi.

"Vahiy 13-bobda bu mavzu ochiq-oydin bayon etilgan; [Vahiy 13:11–17, iqtibos keltirilgan]."

"Bu Xudoning xalqi muhrlanishidan oldin boshdan kechirishi lozim bo'lgan sinovdir. Xudoga sadoqatini Uning qonuniga rioya qilish va soxta shanbani qabul qilishdan bosh tortish orqali isbotlaganlarning barchasi Parvardigor Xudo Yahovaning bayrog'i ostidan joy oladi va barhayot Xudoning muhrini qabul qiladi. Samoviy manbadan kelgan haqiqatdan voz kechib, yakshanba shanbasini qabul qiladiganlar esa, hayvonning tamg'asini qabul qiladilar." Manuscript Releases, 15-jild, 15.

Eshik 1844-yil 22-oktabrda yopildi; bu Yakshanba qonunidagi yopiq eshikning timsoli edi. Opa Uayt aytadiki, hayvonning surati sinovi imtiyoz muddati yopilishidan "oldin" biz o'tishimiz lozim bo'lgan sinovdir, va u yana shuni ham aytadiki, aynan shu sinovda bizning abadiy taqdirimiz hal qilinadi. Yakshanba qonunidan oldin kelin o'zini tayyor qiladi, va bu munosib to'y libosiga ega bo'lishni talab etadi; bu libos Ahd Xabarchisining tozalovchi olovlari orqali poklanishi kerak bo'lgan libosdir. Muhr to'ydan oldin qo'yiladi, so'ng esa to'y Yakshanba qonuni paytida bo'lib o'tadi.

Opa Uayt muhrlanishning haqiqatda ham aqliy, ham ruhiy jihatdan mustahkam qaror topish ekanini ko'rsatadi. U bundan tashqari, Xudoning xalqi qachon muhrlanganda, o'shanda Xudoning

hukmlarining silkinishi kelishini ham ko'rsatadi. Silkinish — Vahiy kitobining o'n birinchi bobidagi zilziladan, ya'ni Qo'shma Shtatlardagi yakshanba qonunidan boshlanadigan hukmlardir.

Milleriylar ma'badi Yarim tun nidosi paytida tugallandi; bu esa muhr hukmning uchinchi yo'l belgisi oldidan qo'yilishini ko'rsatadi. Ibrohimning ahdida hukmning uchinchi bosqichi Moriya tog'idagi Ishoq edi; bu nafaqat xochdagi Masihni, balki Malaki uchinchi bobdagi levilar qurbonligini ham timsollaydi.

U kumushni erituvchi va poklovchi kabi o'tiradi; u Levi o'g'illarini poklaydi va ularni oltin hamda kumush kabi tozalaydi, toki ular Egamizga solihlik ila nazr keltirsinlar. Shunda Yahudo va Quddusning nazri Egamizga qadimgi kunlardagi kabi, avvalgi yillardagi kabi manzur bo'ladi.

Va Men hukm qilish uchun sizlarga yaqinlashaman; va sehrgarlarga, zinokorlarga, yolg'on qasam ichuvchilarga, mardikorning haqini ushlab qoluvchilarga, beva va yetimga zulm qiluvchilarga, musofirni o'z haqqidan mahrum qiluvchilarga hamda Mendan qo'rqmaydiganlarga qarshi tez guvoh bo'laman, deydi lashkarlar Rabbiysi. Malakiy 3:3–5.

Poklanish jarayonidan so'ng, nazr "shundan keyin" qadimgi kunlardagidek bo'ladi, va nazr hukmning yakuniy amalida tayyorlanadi, chunki aynan o'sha paytda poklanib, nazr sifatida tayyorlangan levilar Masih "qarshi tez guvoh" bo'ladigan nodon qizlar bilan qarama-qarshi qo'yiladi. "Tez guvoh" — bu "Laodikiyadagi jamoatga sodiq Guvoh"dir; U Shebnani koptok kabi uzoq bir dalaga uloqtiradi va laodikiyaliklarni O'z og'zidan otilib chiqqandek qusib tashlaydi. Bug'doy bilan begona o'tlarning ajratilishi tez bo'ladi, chunki yakuniy harakatlar jadal kechadi. O'sha tez xabarchi — Malaki uchinchi bobda O'z ma'badiga to'satdan keladigan Zotdir.

Malakiydagi "qadimgi kunlardagidek" qurbonlikning ko'tarilishi — yuz qirq to'rt mingliklarning bayrog'ining ko'tarilishidir; u Elliginchi kunning ikki hilpiratiladigan noni qurbonligining ko'tarilishi edi; u sahroda ustunga ilingan ilonning ko'tarilishi edi; u Masihning xochda ko'tarilishi edi va u butun dunyo hayratga tushib, taajjub bilan qarab turgan bir paytda Shadrax, Meshax va Abednegoning Masih bilan birga olovli pechda ko'tarilishi edi; u 1843 yilgi jadvalning nashr etilishi va 1850 yilgi jadval uchun mo'ljallangan maqsad edi.

Ibrohim ahdining ikkinchi bosqichida sunnat marosimi joriy etilib, majburiy qilingan edi; shu tariqa u ahdning alomatiga aylandi. Ibrohim, Musodan farqli ravishda, Ishoqni darhol sunnat qildi; shuning uchun uni uchinchi bosqichda qurbonlik sifatida ko'targanida, Ishoq o'sha alomatni ifoda etar edi. Keyinchalik bu alomat suvga cho'mish bilan almashtiriladi; bu ikkisi birgalikda xoch alomatiga ikki guvohlik beradi.

"Uning xalqining peshonalariga qo'yiladigan tirik Xudoning muhri nima? Bu shunday bir belgiki, uni farishtalar o'qiy oladi, ammo inson ko'zlari emas; chunki halok qiluvchi farishta bu najot belgisini ko'rishi lozim. Aql-idrokli tafakkur Rabbimizning farzandlikka qabul qilingan o'g'illari va qizlarida Golgotadagi xoch alomatini ko'rgan. Xudoning qonunini buzish gunohi olib tashlangan. Ular nikoh libosini kiygan bo'lib, Xudoning barcha amrlariga itoatkor va sodiqdirlar." Manuscript Release, number 21, 51.

Ibtido 15 dagi ahdning birinchi bosqichida qullikda o'tadigan 400 yillik vaqt bashorati ko'rsatilgan bo'lib, Pavlus ayni shu davrni 430 yil deb belgilaydi. Pavlusning hisob-kitobi Chiqish 12 dagi chaqiruvdan boshlanadi, chunki u Abramning musofirlik davrini ham o'z ichiga oladi. To'rt yuz yilning o'ttiz yilga nisbatan munosabati diqqat bilan ko'rib chiqilganda, bu Pavlus tomonidan ilgari surilgan bir timsol, Abram tomonidan bayon etilgan to'rt yuz yil esa boshqa bir timsoldir. Xo'sh, to'rt yuz yillik davr nimani anglatadi, to'rt yuz o'ttiz yillik davr nimani anglatadi va o'ttiz yil nimani anglatadi?

Olimlar to'rt yuz o'ttiz yilni munosib ravishda ikki yuz o'n besh yillik ikki davrga bo'lish mumkinligini ko'rsatib berdilar: birinchi davr qaramlik va qullikdan xoli, ikkinchi davr esa qullik davridir.

Ibrohim Kan'onga 75 yoshida kirdi, va Ishoq Ibrohim 100 yoshga to'lganida (25 yil o'tib) tug'ildi. Yoqub Ishoq 60 yoshga to'lganida tug'ildi, va Yoqub 130 yoshida Misrga kirdi. Bu Kan'onda 215 yil va Misrda 215 yilni, jami 430 yilni tashkil etadi. Bashorat talabasi uchun bu, Pavlusga oid holda, xuddi Abramniki kabi ismi o'zgartirilgan bo'lib, ikkita ahd ramzidan keladigan ikki guvohlikni taqdim etadi. Pavlus 430 ni, Abram esa 400 ni ko'rsatadi. O'zaro bog'liq bo'lgan ikki vaqt bashoratining satr ustiga satr tarzidagi bajo bo'lishi Xudoning tanlangan xalqining barpo etilishiga olib kelgan birinchi ahd davri bilan bog'liqdir.

Masih ko'plar bilan ahdni bir hafta davomida tasdiqlash uchun tarixga kirib kelganida, o'sha hafta o'zaro bog'liq bo'lgan ikki vaqt bashoratini ifoda etar edi. Pavlusning to'rt yuz o'ttiz yillik bashorati, Masihning haftasi kabi, ikki teng qismga bo'linishi mumkin. Kan'onda o'tgan 215 yil, undan keyin Misrda o'tgan 215 yil — Masihning shaxsan 1260 kun davom etgan guvohligining timsoli bo'lib, undan so'ng Uning shogirdlari shaxsida Masihning 1260 kunlik guvohligi keladi. Masih ahdni tasdiqlagan 2520 kun, shuningdek, Uning ahdining "nizosi" bo'lgan yetti zamonni ham ifoda etadi.

Miloddan avvalgi 723-yildan 1798-yilgacha 2520 yil bo'ladi, va bu yillar har biri 1260 yildan iborat ikki davrga bo'linadi; ular 1260 yil davomida butparastlikning muqaddas maskan va lashkarni oyoq osti qilganini, undan keyin esa papachilikning muqaddas maskan va lashkarni 1260 yil davomida oyoq osti qilganini ifodalaydi. Masih haftasining o'rtasi xoch edi, va haftaning o'rtasi (538) 1260 yillik butparast guvohlikni, so'ng esa butparastlikning papachilik shogirdi tomonidan 1260 yillik butparast guvohlikni yuzaga keltiradi. Inoyatning Masih shohligi xochda quvvatlantirilganida, bu 538-yilni, ya'ni dajjol shohligi quvvatlantirilgan paytni, timsol qilgan edi. Xochda jismoniy Isroil chetlab o'tildi va ruhiy Isroil boshlandi. 538-yilda jismoniy butparastlik chetlab o'tildi va ruhiy butparastlik boshlandi.

Abramning to'rt yuz yillik bashorati, ayni paytda to'rt yuz o'ttiz yildir. Bu ayni bir bashoratdir, biroq ikki ahd ramzi orqali bayon etilgandir. O'zaro bog'liq bo'lgan bu ikki vaqtga oid bashorat Xudoning xalqining qulligi va xalos etilishini ko'rsatgan bo'lib, u qadimgi Isroilning ahd tarixining boshida amalga oshishi kerak edi. Qadimgi Isroilning ahd tarixi oxirida esa, kun yilga teng munosabatida bir bashorat boshqa biri bilan muvofiqlashadi; shu tariqa xalos etilish va qullikni ta'kidlovchi ikki vaqtga oid bashorat aniqlanadi.

Qadimgi Isroilning boshlanishi va yakunining oʻrta tarixida biz Doniyorni Bobil asirligida uchratamiz. Qullik va xalos boʻlish vaʼdasini belgilab beradigan oʻsha ahd tarixidan qadimgi Isroilning ahd tarixini zamonaviy Isroilning ahd tarixi bilan bogʻlaydigan bashorat bayon etiladi. Doniyor kitobida ikkita vaqtga oid bashorat aniqlanadi. Levilar yigirma oltinchi bobidagi Musoning “yetti vaqt”ga oid “qasami” Doniyor 9/11 da aniqlanadi, shuningdek, Doniyor sakkizinchi bobdagi oʻn uchinchi oyatning savoli ham, oʻn toʻrtinchi oyatning javobiga olib boradi; u esa 2300 yillik bashoratni aniqlab beradi. Agar buzilsa, Doniyor toʻqqizinchi bob oʻn birinchi oyatda “Musoning laʼnati” boʻladigan bu “qasam” miloddan avvalgi 677 yilda janubiy shohlikka qarshi ijro etilganda boshlangan va 2300 yil kabi 1844 yil 22 oktyabrda yakunlangan. Har ikkala 2520 tarqalish oʻn uchinchi oyatning savolida joylashgan boʻlib, oʻn toʻrtinchi oyatning javobi esa 2300 dir.

Qadimgi Isroilning ahd tarixining alifosi boʻlgan Muso bilan boʻlgani kabi, va qadimgi Isroilning ahd tarixining omegasi boʻlgan Masih bilan boʻlgani kabi, zamonaviy Isroilning boshlangʻich alifo tarixiga ham oʻzaro bogʻliq boʻlgan ikkita vaqt bashorati kirgan edi. Ulardan biri qullik va asoratni, ikkinchisi esa najotni ifodalagan. Qadimgi Isroilning alifo tarixida 430 yilning teng ikki davrga boʻlinishi, Masih ahdni tasdiqlagan hafta ichida takrorlangan bashoratli boʻlinishni va ahdni buzganlik uchun hukmning oʻzaro bogʻliq boʻlgan, teng ikki davrga boʻlingan muddatini oʻzida mujassam etgan holda, ikki guvohni taqdim etadiki, zamonaviy Isroilning alifo tarixi ham shunga oʻxshash bashoratli tayanchga ega boʻlar edi. Bir vaqtda yakun topadigan 2520 yil va 2300 yil oʻrtasida teng boʻlinadigan bashoratga ega boʻlgan, oʻzaro bogʻliq ikkita vaqt bashoratining uchinchi guvohini taqdim etadi.

Uch guvoh bir jonni shunday kutishga olib kelar ediki, zamonaviy Isroilning omega tarixida Rabbiiy bir yuz qirq toʻrt ming bilan ahdga kirganida, paygʻambarlik vaqtiga oid oʻzaro bogʻliq ikki bashorat va ikki teng qismga boʻlingan unga daxldor bir davr boʻlar edi; biroq bunday boʻlishi mumkin emas, chunki Rabbiiy zamonaviy Isroil bilan ahdga kirganida, U qoʻlini osmonga koʻtardi va vaqt endi boʻlmasligini eʼlon qildi.

Bir yuz qirq toʻrt mingning ahdi birinchi hosil bugʻdoy nazrining ikki silkitiladigan noni bilan ifodalanadi. Paygʻambarlik vaqtining farqini oʻzida mujassam etmagan ikki karra guvohlik bilan davom etuvchi uch guvohning paygʻambarlik tuzilmasi, Abramning teng ikkiga boʻlingan gʻunajin, teng ikkiga boʻlingan urgʻochi echki va teng ikkiga boʻlingan qoʻchqordan iborat qurbonligida, soʻngra esa bir musicha va bir kabutarda namoyon boʻladi.

Dastlabki uchta qurbonlikning barchasining ramziyligiga uch yil bogʻlangan edi; bu esa ularning bashoratli vaqtga ega boʻlgan uchta qurbonlikni ifodalashini koʻrsatadi. Bu uch qurbonlik nafaqat bashoratli vaqtga ega edi, balki ularning har biri ikki davrga teng ravishda boʻlingan bashoratli vaqtga ham ega edi. Toshbaqa kabutar va kaptarga esa hech qanday yosh biriktirilmagan; ular shunchaki yosh boʻlishi kerak edi, chunki ular ahd xalqining oxirgi avlodini ifodalaydi; bu avlod esa ikki qush, yaʼni ikki suruv orqali tasvirlanadi.

Ikki poda buyuk olomonni va bir yuz qirq toʻrt mingni ifodalaydi, biroq ikki qush ikkilamchi maʼnoni oʻzida tutadi. Kabutar muqaddas maskan uchun keltiriladigan qurbonliklardan biridir, va

kabutarning qurbonlik sifatidagi aniqlanishini tekshirganingizda, ko‘pincha bu kaptarning bir turini anglatadi; holbuki, Abramning qurbonligidagi kaptar shu qadar yosh qushni bildiradiki, uning hali patlari bo‘lmaydi, yoki undan ham yomoni, patlari yulib tashlangan qushni anglatadi. Shu bashoratli darajada bu ikki qush bug‘doy va begona o‘tlardir.

Oxirgi kunlarda bayroq qush kabi osmonlarga ko‘tariladi va ayni o‘sha paytda ikki nopok qush yovuzlikni ko‘tarib, uni Shinarda o‘z taxtiga o‘tqazmoqchi bo‘ladi.

So‘ng men bilan gaplashgan farishta oldinga chiqib, menga dedi: “Endi ko‘zlaringni ko‘tarib, chiqib kelayotgan narsa nima ekanini ko‘r.” Men: “Bu nima o‘zi?” dedim. U dedi: “Bu chiqib kelayotgan efa.” U yana dedi: “Butun yer yuzi bo‘ylab ularning qiyofasi shudir.” Va mana, bir talant qo‘rg‘oshin ko‘tarildi; bu esa efaning o‘rtasida o‘tirgan bir ayoldir.

Va u dedi: “Bu qabihlikdir”. So‘ng uni efa o‘rtasiga tashladi; va uning og‘ziga qo‘rg‘oshin qopqog‘ini tashladi.

So‘ng ko‘zlarimni ko‘tardim va qaradim, va mana, ikki ayol chiqib kelardi; shamol ularning qanotlarida edi, chunki ularning qanotlari laylakning qanotlariga o‘xshar edi; va ular efani yer bilan osmon orasiga ko‘tardilar. Shunda men men bilan gaplashayotgan farishtaga dedim: “Bular efani qayerga olib bormoqdalar?” U menga dedi: “Unga Shin’or yurtida bir uy qurish uchun; va u o‘sha yerda mustahkam o‘rnatiladi hamda o‘z poydevori ustiga qo‘yiladi.” Zakariyo 5:5–11.

“Yovuzlik” sifatida tasvirlangan papalik, yoki Pavlusning ifodasida “o‘sha yovuz”, 1798-yilda o‘limli yarasini oldi; o‘sha paytda u o‘tirgan savat ustiga bir talant qo‘rg‘oshin qo‘yildi. Shundan keyin spiritizm va murtad protestantizm uni ko‘tarib, unga Shinar yurtida bir uy quradilar; ayni shu pallada Xudo O‘zi bayroq sifatida ko‘taradigan uyni qurib bitkazgan bo‘ladi. Zakariyoda qalbaki bayroq yovuzlik ayoli sifatida, haqiqiy bayroq esa kaptarlar sifatida tasvirlangan. Shundan so‘ng dunyo Rim bilan — har bir nopok va jirkanch qushning qafasi bo‘lgan tuzum bilan — yoki insoniyat bilan qilgan Xudoning ahdining timsoli bo‘lgan kaptar bilan tanlov qilish oldida turadi.

U baland ovoz bilan qudratli tarzda nido qilib dedi: “Buyuk Bobil yiqildi, yiqildi, va jinlarning maskaniga, har bir nopok ruhning panohiga hamda har bir nopok va jirkanch qushning qafasiga aylandi.” Vahiy 18:2.

Masih O‘zining o‘limi va tirilishi bilan bog‘liq holda: “Bu ma’badni buzib tashlanglar, Men uni uch kunda tiklayman”, deb aytdi. Bu uch kun Muso bilan, Masih bilan va Millerchilar bilan bo‘lganidek, bir ma’bad tiklanadigan bashoriy davrni ifodalaydi. Abramning nazri uchun uch yoshli g‘unajin, urg‘ochi echki va qo‘chqor talab qilingani, hozir biz ko‘rib chiqayotgan uch ahd tarixining har birida bir ma’bad barpo etilishini anglatadi. Yuz qirq to‘rt mingliklarning so‘nggi ahd ma’badi osmon sari toj sifatida ko‘tarilishi lozim bo‘lgan bayroqdir. Shu sababli g‘unajin, urg‘ochi echki va qo‘chqor yer hayvonlaridir; bu esa osmonlarda uchadigan qushlardan farqni ko‘rsatadi. Oxirgi kunlarda barpo etiladigan ahd ma’badi — Quddus barcha tepaliklar va tog‘lar ustidan yuksaltiriladigan paytdir.

Garchi men haligacha Abramning uchta ahdiy qadamidan birinchisining har bir unsurini to'liq aniqlab ulgurmagan bo'lsam-da, hozirgacha ko'rib chiqqan har bir unsur qadimgi so'zma-so'z Isroilning boshlanishi va yakunida hamda zamonaviy Isroilning boshlanishida o'z muqobiliga ega. Biz Vahiy kitobining o'n to'rtinchi bobi farishtalarining uch qadamini Abramning birinchi ahdiy qadamida ko'rsatdik. Abramning birinchi ahdiy qadamida mavjud bo'lgan uch farishtaning fraktali, Abramning ikkinchi va uchinchi ahdiy qadamlarini ko'rib chiqqanimizda, yanada ravshanroq tasdiqlanadi.

Abramning "sakkizta" qurbonligi nafaqat Musoning Muqaddas maskani marosimlarining bir qismiga aylanadigan qurbonliklarni ifodalaydi, balki ular Xudoning ahd xalqining tarixida bashoratli vaqtning o'rnini ham aniqlab, tasdiqlaydi. Ular Isroilning Xudoning tanlangan xalqi sifatidagi boshlanishi va yakunlarini, xoh tom ma'nodagi bo'lsin, xoh ruhiy ma'nodagi bo'lsin, tasdiqlaydi.

Pavlusning 430 yili — mantiqan Ibromning 400 yilidan ajratib bo'lmaydigan bashoratli davrdir. Ular bir-birining ustiga qo'yilganda, avval o'ttiz yillik davrni, so'ng esa to'rt yuz yilni hosil qiladi. Keyingi maqolada biz shu yerda davom etamiz.

"Eski Ahdda qayd etilgan bashoratlar oxirgi kunlar uchun Rabbimizning kalomidir va biz San-Fransiskoning vayron bo'lganini ko'rganimiz qanchalik shubhasiz bo'lsa, ular ham shunchalik albatta bajo bo'ladi." Xat 154, 1906-yil 26-may.